

2. Бикова В.О. Управління процесом формування конкурентоздатного фахівця в умовах диверсифікації освіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / Дніпропетровський ун-т ім. А. Нобеля. Дніпропетровськ, 2013. 215 с.

3. Верхоглядова Н.І. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти в процесі формування людського капіталу: дис. ... д-ра екон. наук: 08.02.03 / Дніпропетровський національний ун-т. Дніпропетровськ, 2005. 503 с.

4. Дудко Л.А. Конкурентоспроможність спеціаліста в умовах ринкової економіки: дис. ... канд. соціолог. наук: 22.00.04 / Інститут соціології. Київ, 2004. 196 с.

5. Сергеева Л.М. Управління розвитком професійно-технічного навчального закладу: теорія і методика: монографія. Херсон: Айлант, 2013. 452 с.

6. Управління якістю освіти у вищих навчальних закладах: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1: Теоретичні засади формування систем управління якістю надання освітніх послуг / кол. авт.; за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 136 с.

7. Шнипко О.С. Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізми реалізації. Київ: Наукова думка, 2003. 324 с.

УДК 378.147:376-051

ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТА ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ

Федорова Н.В., старший викладач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені професора Т.І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет

У статті аналізуються концептуальні засади формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки. Гуманістична педагогічна професійна позиція майбутнього логопеда розглядається як установка на особистість дитини, її розуміння і прийняття та здатність здійснювати різні види міжсуб'єктної взаємодії. Визначаються компоненти та критерії гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда та рівні її сформованості у студентів. Описуються методи діагностики та аналізується рівень сформованості когнітивного компонента гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів.

Ключові слова: гуманістична педагогічна позиція, компоненти та критерії гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда, методи діагностики, когнітивний компонент.

В статье анализируются концептуальные основы формирования гуманистической педагогической позиции будущих логопедов в процессе профессиональной подготовки. Гуманистическая педагогическая профессиональная позиция будущего логопеда рассматривается как установка на личность ребенка, его понимание и принятие и способность осуществлять различные виды межсубъектного взаимодействия. Определяются компоненты и критерии гуманистической педагогической позиции будущего логопеда и уровни ее сформированности у студентов. Описываются методы диагностики и анализируется уровень сформированности когнитивного компонента гуманистической педагогической позиции будущих логопедов.

Ключевые слова: гуманистическая педагогическая позиция, компоненты и критерии гуманистической педагогической позиции будущего логопеда, методы диагностики, когнитивный компонент.

Fedorova N.V. DIAGNOSTICS OF THE COGNITIVE COMPONENT'S COMPATIBILITY OF THE HUMANISTIC PEDAGOGICAL POSITION OF FUTURE SPEECH THERAPISTS

The article analyzes the conceptual principles of forming the humanistic pedagogical position of future speech therapists in the process of vocational training. The humanistic pedagogical professional position of the future speech therapist is seen as focus on the personality of the child, understanding and accepting him, as well as the ability to perform various types of inter-subjective interaction. The components and criteria of the humanistic pedagogical position of the future speech therapist and the level of its formation in students are determined. The methods of diagnostics are described and the level of formation of the cognitive component of the humanistic pedagogical position of future speech therapists is analyzed.

Key words: humanistic pedagogical position of future speech therapists, components and criteria of the humanistic pedagogical position of the future speech therapist, the methods of diagnostics, cognitive component.

Рівень свідомості нації та ступінь розвитку суспільства визначається рівнем підтримки, гуманізму і толерантності у ставленні до осіб з особливими потребами. Саме тому нині відбувається орієнтація

українського суспільства на демократичні принципи, гуманізацію навчально-виховного процесу, впровадження інклюзивного освітнього середовища. Законом України Про освіту в новій редакції (2017), а

саме його ст. 19 «Освіта осіб з особливими освітніми потребами», передбачається створення умов для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечення державою підготовки фахівців для роботи з особами з особливими освітніми потребами на всіх рівнях освіти [3].

Цілком закономірно, що у зв'язку з цим державою висуваються якісно нові вимоги до фахівців системи спеціальної освіти. Сучасній системі корекційно-освітніх послуг нині вкрай необхідні педагоги-професіонали, здатні вирішувати завдання всебічного гармонійного розвитку особистості дитини з вадами мовлення, психолого-педагогічної корекції, соціалізації, адаптації особистості підростаючої людини з вадами мовлення, навчання та виховання майбутніх повноцінних, активних та творчих громадян нашого суспільства, що є неможливим без толерантного, небайдужого, активного – гуманістичного ставлення педагога до своїх вихованців. Тобто для розв'язання названих вище завдань визначальне значення має особистість вчителя-логопеда з активною гуманістичною професійною педагогічною позицією, сформованою в результаті професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Провідними сучасними українськими вченими в галузі спеціальної освіти розроблений проект стандарту вищої освіти України зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (С.П. Миронова, Н.Г. Пахомова, С.В. Федоренко, М.К. Шеремет) [7], яким передбачається формування гуманістично орієнтованих компетентностей майбутніх фахівців.

Аналіз загальних та спеціальних психолого-педагогічних джерел, присвячених підготовці майбутніх логопедів, свідчить про те, що ця проблема досліджувалася в таких аспектах: *обґрунтування теоретичних засад професійної підготовки педагогів* (Н. Бібік, В. Гриньова, В. Євдокимов, І. Зязюн, В. Лозова, О. Мороз, І. Прокопенко, О. Савченко, В. Семиченко, А. Троцко); *висвітлення сутності спеціальної освіти* (І. Бгажнокова, Г. Дульнев, Г. Кумарина, В. Лубовський, В. Мохова, М. Певзнер); *розкриття сутності професійної діяльності вчителя-логопеда* (А. Богомолова, Л. Волкова, М. Фомічова, Т. Філічева, Г. Чірка, М. Шеремет); *висвітлення деяких шляхів підготовки вчителів-логопедів* (В. Акименко, В. Дудьєв, О. Жукотинська, О. Китик, Н. Харченко).

Дослідження свідчать про те, що професійно-педагогічна підготовка майбутніх

логопедів у вищих навчальних закладах спрямована на формування у них системних знань і педагогічних умінь, готовності до інноваційної діяльності, готовності до безперервного збагачення професійних можливостей та удосконалення особистісних якостей, на формування *активної, гуманістичної професійної позиції логопеда* [1; 2; 6].

У нашій статті ми розглядаємо одне з найважливіших завдань професійної підготовки майбутніх логопедів – формування гуманістичної педагогічної позиції логопеда, яку розуміємо як особистісний феномен, який інтегрує в собі цінності та смисли педагогічної діяльності гуманістичної спрямованості.

Мета статті – визначити компоненти та критерії гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда та рівні її сформованості у студентів, описати методи діагностики, які застосовувалися під час дослідження, та проаналізувати рівень сформованості когнітивного компонента гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів.

На основі глибокого і всебічного аналізу наукової літератури з філософії, етики, педагогіки, психології нами визначено сутність гуманістичної педагогічної позиції, її компоненти, критерії та показники.

Відповідно до завдань дослідження під час констатувального експерименту визначено основні можливості навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі для формування гуманістичної педагогічної позиції, а також рівні її сформованості в майбутніх логопедів.

Аналіз програм і підручників свідчить про те, що навчальний процес у вищому навчальному закладі має великі можливості для формування гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів, але вони не повною мірою реалізуються, не завжди використовується гуманістичний потенціал змісту навчальних предметів, методів і прийомів педагогічного процесу, орієнтованого на гуманістичну взаємодію викладачів і студентів, можливості більш гнучкого підходу до вибору тем і розподілу навчального часу.

Для вивчення рівнів сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів використовувався комплекс взаємопов'язаних методик (анкетування, бесіди, тривале спостереження, проєктивні методики), що дають змогу визначити рівень теоретичних знань майбутнього логопеда, які впливають на формування гуманістичної педагогічної позиції, якість цього рівня, резерви його підвищення; рівень практичного

застосування знань як основи формування гуманістичної педагогічної позиції, що веде до глибоких особистісних утворень, конкретних дій і вчинків і впливає на потреби студентів у самовдосконаленні.

Аналіз філософської і психолого-педагогічної літератури, реальної педагогічної практики дав змогу сформулювати критерії сформованості гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів: сукупність знань про гуманістичну педагогічну позицію; здатність до визнання значущості, переживання гуманістичної педагогічної позиції; гуманістична спрямованість соціокультурної поведінки.

Зазначені критерії відображають сутнісні характеристики гуманістичної педагогічної позиції у майбутніх логопедів і є, на нашу думку, необхідними для визначення її сформованості в процесі навчання у вищому навчальному закладі на основі вивчення курсу педагогічних дисциплін.

Таким чином, у процесі дослідження нами були виділені **компоненти, критерії та показники сформованості гуманістичної педагогічної позиції як особистісного інтегралу** (Таблиця 1):

Проаналізуємо **когнітивний** компонент гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда, орієнтуючись на визначені критерії та показники.

З метою виявлення ставлення досліджуваних студентів до феномена гуманістичної педагогічної позиції, рівня їх теоретичної обізнаності, з ними було проведено бесіду на тему «**Позиція**», що включала сім запитань:

1. Що таке «педагогічна позиція»?
2. Гуманізм – це:
 - толерантність, терпимість до інакшості;
 - культура поведінки;
 - визнання прав і свобод інших;
 - добре, турботливе ставлення?
3. Дайте визначення поняттю «гуманістична педагогічна позиція».
4. Світогляд – це:
 - уявлення про правильні та неправильні вчинки;
 - віра у краще життя;
 - система поглядів на світ та себе;
 - знання про довкілля?
5. Чим відрізняються між собою поняття «мораль» та «моральність»?
6. Що характеризує продуктивність людського життя?
7. Що засвідчує життєвий успіх?

Результати опитування продемонстрували достатній рівень знань щодо феномена гуманістичної педагогічної позиції навіть у студентів-випускників. Так, 28% студентів

IV курсу не знають, що таке «гуманістична позиція»; тільки 54% ствердно відповіли, що таке гуманізм. При цьому на прохання «Дайте визначення поняттю «гуманістична педагогічна позиція» зі згаданих 54% теж не дали позитивної відповіді, не пояснивши, чим це взагалі зумовлено. Тільки 40% досліджуваних дали ґрунтовне пояснення терміна «світогляд» (уявлення про правильні та неправильні вчинки, віра у краще життя, система поглядів на світ та себе, знання про довкілля), оскільки обговорювали під час вивчення багатьох навчальних дисциплін.

Не побачили різниці між поняттями «мораль» та «моральність» 45% опитуваних під час відповіді на запитання «Чим відрізняються між собою поняття «мораль» та «моральність»? Відповідь на запитання «Що засвідчує життєвий успіх?» була поєднана з майбутньою професією лише у 15% респондентів.

Після проведеної бесіди студентам було запропоновано скласти два ряди особистісних рис: перший – у контексті їх професійного «Я-реального», другий – у контексті професійного «Я-ідеального», тобто було використано опитування в його проєктивній формі. При цьому респондентам давалася інструкція такого змісту: «Поділіть аркуш паперу на дві колонки. Ліворуч напишіть усі наявні у вас риси характеру та поведінки, важливі з точки зору вашої майбутньої професійної діяльності. Праворуч зазначте всі ті особистісні риси, які мають бути у педагога з гуманістичною педагогічною позицією, хоча ви ще ними досконало не володієте».

Опитуванням було охоплено 160 студентів. З'ясувалося, що основні якості, виділені респондентами, є такими: любов до дітей – 63,1%, правдивість, справедливість, порядність, чесність – 52,2%, знання предмета, який викладається, – 65,3%, привітність, почуття гумору, артистизм, зовнішня привабливість – 53,1%, педагогічний такт, культура педагогічного спілкування – 31%, саморегуляція – 25%, мовна культура – 45,1%, педагогічні здібності – 54,3%, вольові якості – 37,4%, організаторські здібності – 48,1%. Якості ідеального педагога (відповідно до їх власних уявлень), якими респонденти ще не оволоділи: громадянська відповідальність, соціальна активність; справжня інтелігентність – високий рівень розвитку інтелекту, освіченість у галузі викладання предмета, ерудиція, висока культура поведінки; інноваційний стиль науково-педагогічного мислення, готовність до створення нових цінностей і прийняття творчих рішень; потреба в знаннях, у систематичній самоос-

віті; здатність до міжособистісного спілкування, ведення діалогу (перелічили 62,3% опитаних).

Отримані та узагальнені результати порівнювалися з даними аналізу спеціальної

літератури, в якій подано характеристику гуманістичної педагогічної позиції. Унаслідок цього з'ясувалося, що знання респондентів переважно є поверхневими, часто не стосуються майбутньої діяльності.

Таблиця 1

Компоненти, критерії та показники гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда

Компоненти, показники гуманістичної педагогічної позиції	Критерії гуманістичної педагогічної позиції
<p>КОГНІТИВНИЙ – обсяг, глибина, широта знань щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової); – себе як особистості та професіонала; – своєї професії (особливості, вимоги до неї, відповідність їй); – дитини (чесноти-вади, індивідуальні особливості, сприйняття педагога). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збалансованість знань, ставлень та поведінки (збалансовані з позитивною модальністю +; збалансовані частково; незбалансовані). 2. Гармонійне поєднання світоглядної, морально-етичної та поведінкової сторін (поєднуються гармонійно з позитивною модальністю +; щось сформовано краще, щось гірше; усі сторони сформовані посередньо; щось зі вказаного сформовано на низькому рівні). 3. Повнота представленості в інтегралі особистісно-професійних якостей як свідчення ставлень: до себе (самоповага), професії (педагогічна рефлексія), дитини (толерантність) 4. Усі ставлення позитивні і представлені повно; усі ставлення сформовані посередньо; щось сформовано краще, щось – гірше: сформоване на низькому рівні усе. 5. Стабільність проявів ставлень.
<p>ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ визнання значущості, переживання щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової та їх важливості); – себе як особистості та професіонала; – своєї професії (особливостей, вимог до неї, своєї відповідності); – дитини (її чеснот-вад, індивідуальних особливостей, сприйняття нею педагога). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збалансованість знань, ставлень та поведінки (збалансовані з позитивною модальністю +; збалансовані частково; незбалансовані). 2. Гармонійне поєднання світоглядної, морально-етичної та поведінкової сторін (поєднуються гармонійно з позитивною модальністю +; щось сформовано краще, щось – гірше; усі сторони сформовані посередньо; щось зі вказаного сформовано на низькому рівні). 3. Повнота представленості в інтегралі особистісно-професійних якостей як свідчення ставлень: до себе (самоповага), професії (педагогічна рефлексія), дитини (толерантність) 4. Усі ставлення позитивні і представлені повно; усі ставлення сформовані посередньо; щось сформовано краще, щось – гірше; сформоване на низькому рівні усе. 5. Стабільність проявів ставлень.
<p>ПОВЕДІНКОВИЙ</p> <ul style="list-style-type: none"> – реальні реакції, прояви ставлення майбутнього фахівця до: різних сторін позиції (світоглядної, морально-етичної, поведінкової); – себе як особистості та професіонала; – своєї професії (особливостей, вимог до неї, своєї відповідності); – дитини (її чеснот-вад, індивідуальних особливостей, сприйняття нею педагога). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збалансованість знань, ставлень та поведінки (збалансовані з позитивною модальністю +; збалансовані частково; незбалансовані). 2. Гармонійне поєднання світоглядної, морально-етичної та поведінкової сторін (поєднуються гармонійно з позитивною модальністю +; щось сформовано краще, щось – гірше; усі сторони сформовані посередньо; щось зі вказаного сформовано на низькому рівні). 3. Повнота представленості в інтегралі особистісно-професійних якостей як свідчення ставлень: до себе (самоповага), професії (педагогічна рефлексія), дитини (толерантність) 4. Усі ставлення позитивні і представлені повно; усі ставлення сформовані посередньо; щось сформовано краще, щось – гірше; сформоване на низькому рівні усе. 5. Стабільність проявів ставлень .

Узагальнюючи, можемо стверджувати, що використане нами опитування було тільки попереднім, пілотним підходом, який дає дуже приблизне уявлення готовності респондентів до здійснення гуманістичної педагогічної позиції, тому він був доповнений комплексом інших методик.

Подальші дослідницькі кроки передбачали з'ясування того, якими конкретно навичками та уміннями, а також рівнями їх розвитку володіють студенти вищого педагогічного навчального закладу. Крім того, постали й додаткові запитання: наприклад, чи сприймають вони себе як себе як особистість та професіонала, чи знають вони особливості своєї професії вимоги до неї, чи відповідають їй; відповідно до своєї професії, що вони знають про дитину: чесноти-вади, індивідуальні особливості, сприйняття педагога.

З метою глибшого дослідження ставлення майбутніх логопедів до своєї професії була використана анкета «Професія». Анкетуванням було охоплено 300 респондентів.

1. Чи кожна людина може стати логопедом? Обґрунтуйте відповідь:

30 респондентів констатували, що кожен може бути логопедом, 150 – тільки окремі особи, 20 – тільки ті, хто має глибоку професійну підготовку;

2. Проранжуйте подані нижче властивості логопеда залежно від їхньої пріоритетності:

- приємна зовнішність,
- загальна культура,
- правильна звуковимова,
- грамотне й чітке мовлення,
- моральні якості (відповідальність, чуйність),
- сила волі,
- емоційна виразність та врівноваженість,
- загальні й спеціальні знання,
- методична грамотність,
- комунікабельність,
- зацікавлене ставлення до дітей, щирість,
- уважність, спостережливість,
- самостійність, креативність,
- об'єктивність, самокритичність, вимогливість до себе.

Цікавими виявилися результати ранжування, які теж свідчать про досить неоднозначне та не зовсім професійне трактування перелічених якостей.

3. Що засвідчує гуманістичну педагогічну позицію логопеда?

32% опитаних не зрозуміли сутності гуманістичної педагогічної позиції логопеда; 50%

опитуваних стверджують, що професійні якості фахівця, 20% – особистісні якості логопеда, 80% стверджують, що поєднання професійних та особистісних якостей спеціаліста.

Результати ранжування властивостей логопеда в залежності від їхньої пріоритетності: (300 осіб)

№ п/п	Властивості логопеда – професійно та життєво значущі характеристики	Частотність висловлювань	
		Кількість респондентів	%
1.	приємна зовнішність	28	65,0
2.	загальна культура	65	54,17
3.	правильна звуковимова	90	35,84
4.	грамотне й чітке мовлення	90	30,0
5.	моральні якості (відповідальність, чуйність)	43	19,17
6.	сила волі	20	16,67
7.	емоційна виразність та врівноваженість	28	15,0
8.	загальні й спеціальні знання	80	8,34
9.	методична грамотність	80	7,5
10.	комунікабельність	20	4,17
11.	зацікавлене ставлення до дітей, щирість	50	4,17
12.	уважність, спостережливість	20	3,34
13.	самостійність, креативність	21	
14.	об'єктивність, самокритичність, вимогливість до себе	22	

4. Що спільного (відмінного) у діяльності логопеда та вихователя дошкільного закладу?

26% опитаних вважають, що нічого спільного немає, 67% респондентів висловлюються про те, що це педагогічні професії, 25% констатують, що найчастіше вони працюють із дітьми дошкільного віку.

5. Ви вибрали професію логопеда, тому що:

- вона вам подобається,
- вважаєте її необхідною,
- маєте попередній досвід відповідної роботи,
- сімейні традиції (династія)
- престижність професії
- була змога вступити саме на цей факультет,

- так мені порадили авторитетні люди (батьки, знайомі, друзі),
- наслідування друзів
- сталося випадково,
- інший варіант відповіді (назвіть його).

Результати дослідження професійно та життєво значущих характеристик особистості студентів (300 осіб)

№ п/п	Властивості логопеда – професійно та життєво значущі характеристики	Частотність висловлювань	
		Кількість респондентів	%
1.	вона вам подобається	178	65,0
2.	вважаєте її необхідною	145	54,17
3.	маєте попередній досвід відповідної роботи	43	35,84
4.	сімейні традиції (династія)	36	30,0
5.	престижність професії	23	19,17
6.	була змога вступити саме на цей факультет	20	16,67
7.	так мені порадили авторитетні люди (батьки, знайомі, друзі)	18	15,0
8.	наслідування друзів	10	8,34
9.	сталося випадково	9	7,5
10.	інший варіант відповіді (назвіть його)	5	4,17

6. Обрана професія відповідає вашим здібностям та інтересам:

- повністю відповідає здібностям – 120 студентів;
- в основному відповідає здібностям – 55 студентів;
- лише певною мірою відповідає здібностям – 68 студентів;
- не відповідає здібностям – 55 студентів.

7. По закінченні факультету ви:

- працюватимете логопедом – 140 студентів;
- ймовірно за все, працюватиму логопедом – 65 студентів;
- ймовірно, не працюватиму логопедом – 45 студентів;
- не працюватиму логопедом – 65 студентів.

8. Чинники, що впливатимуть на ваше рішення працювати / не працювати логопедом:

- престиж професії (високий – 120 студентів / низький – 120 студентів)
- заробітна плата (висока – 120 студентів; задовільна – 120 студентів; низька – 120 студентів;)
- наявність вільних місць у закладі – 60 студентів;
- психологічний клімат в установі – 140 студентів;
- інший варіант (назвіть його): близьке розташування установи до місця проживання: 10 студентів.

9. Ви схиляєтесь до роботи логопедом:

- у державній установі – 140 студентів;
- у приватному закладі – 120 студентів;
- шляхом приватної індивідуальної роботи з дитиною – 40 студентів.

10. Вибір професії логопеда є вашим вибором на усе життя:

- безсумнівно, так – 236 студентів;
- ймовірно, так – 38 студентів;
- ймовірно за все, ні – 14 студентів;
- ні – 12 студентів;
- важко відповісти – 10 студентів.

Відповідно до результатів студентської вибірки за допомогою результатів бесіди та анкетування були визначені групи респондентів із різним рівнем сформованості когнітивного компонента гуманістичної педагогічної позиції в контрольних та експериментальних групах. Таких рівнів було виокремлено чотири: I – 319 балів – низький (деструктивно-репродуктивний) рівень (39 осіб). Знання у студентів поверхневі. Дуже часто непрофесійні. Не пов'язані із майбутньою спеціальністю.

II – 320–369 балів – середній (*амбівалентний, суперечливий*) (50 осіб). Респонденти цієї категорії дуже рідко висловлюють судження щодо майбутньої професії. Вони не оцінюють себе як професіонала.

III – 370–399 балів – оптимальний (*конструктивно-репродуктивний*) (20 осіб). Такі респонденти в загальному самокритично ставляться до себе як до майбутнього логопеда. Вони поважають себе як особистість, відстоюють професійно думку, але не завжди до кінця, з інтересом ставляться до дітей.

IV – 400 балів – високий (*конструктивно-творчий*) рівень (11 осіб). Респонденти критично ставляться до себе, до майбутньої професії. Вони виявляють глибокі судження, що стосуються роботи логопеда. Професійно розповідають про особистість дитини, виділяючи її чесноти і вади.

Висновки з проведеного дослідження. Результати діагностики сформованості когнітивного компоненту гуманістичної педагогічної позиції в майбутніх логопедів за-